

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

22 april 2009

ONTWERP VAN DECREET

**houdende instemming met het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap,
en het facultatief protocol bij het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap,
opgemaakt in New York op 13 december 2006**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden,
Internationale Samenwerking en Toerisme
uitgebracht door de heer Jan Roegiers**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Karim Van Overmeire.

Vaste leden:

mevrouw Marijke Dillen, de heren Stefaan Sintobin, Roland Van Goethem, Luk Van Nieuwenhuysen, Karim Van Overmeire;

de dames Sabine Poleyn, Miet Smet, de heren Luc Van den Brande, Johan Verstreken;

de heer Marnic De Meulemeester, de dames Stern Demeulenaere, Anne Marie Hoebeke;

de heren Flor Koninckx, Jan Roegiers, mevrouw Anissa Temsamani.

Plaatsvervangers:

de dames Agnes Bruyninckx, Hilde De Lobel, de heer Werner Marginet, mevrouw Marie-Rose Morel, de heer Christian Verougstraete;

de heer Ludwig Caluwé, mevrouw Cindy Franssen, de heer Koen Van den Heuvel, mevrouw Monica Van Kerrebroeck;

de heren Louis Bril, Patrick De Klerck, Marc van den Abeelen;

de heren Philippe De Coene, Kurt De Loor, mevrouw Michèle Hostekint.

Toegevoegde leden:

de heer Eloi Glorieux;

de heer Piet De Bruyn.

Zie:

2144 (2008-2009)

– Nr. 1: Ontwerp van decreet

DAMES EN HEREN,

In de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme lag op dinsdag 21 april 2009 het ontwerp van instemmingsdecreet met het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en het facultatief protocol bij het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap voor. Het instemmingsdecreet werd na bespreking aangenomen met eenparigheid van stemmen.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR MEVROUW KATHLEEN VAN BREMPT, VLAAMS MINISTER VAN MOBILITEIT, SOCIALE ECONOMIE EN GELIJKE KANSEN

Bij de aanvang van haar toelichting wijst minister *Kathleen Van Brempt* erop dat er volgens de Verenigde Naties (VN) wereldwijd ongeveer 650 miljoen personen met een handicap zijn. Het VN-verdrag over de rechten van personen met een handicap wil er vooral voor zorgen dat ook personen met een handicap volledig kunnen genieten van hun mensenrechten.

Het verdrag creëert op zich geen nieuwe rechten. Wat ook logisch is, aangezien mensen met een handicap gewoon mensen zijn met rechten die al vastgelegd zijn in de algemene mensenrechtenverdragen. Maar het VN-verdrag preciseert een aantal van deze rechten in een aantal domeinen. Net zoals dat dus het geval is bij het Kinderrechtenverdrag of het Vrouwenrechtenverdrag, is dit VN-verdrag een vervollediging van het internationale normenapparaat rond mensenrechten. De basisgedachte is dat personen met een handicap volwaardige mensen met gelijke rechten zijn en dat het beleid derhalve moet streven naar een inclusieve en diverse samenleving.

Reeds 138 landen, evenals de Europese Gemeenschap, hebben het verdrag ondertekend. Daarvan hebben 51 landen de hele goedkeuringsprocedure afgehandeld, waardoor ze al officieel partij zijn bij het verdrag. Het verdrag en bijhorende protocol zijn ongeveer een jaar geleden, namelijk op 3 mei 2008, in werking getreden. Het voorliggende ontwerp van decreet beoogt de instemming van het Vlaams Parlement met het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en met het bijhorende protocol.

In het VN-verdrag zelf worden een hele reeks principes vooropgesteld op verschillende beleidsdomeinen. Het gaat onder meer om maatregelen op het

gebied van toegankelijkheid van gebouwen en diensten; de bescherming van kinderen met een handicap; het recht op gezondheid en revalidatie; het recht op eigendom en toegang tot financiële diensten; het recht op een aangepaste levensstandaard en op sociale bescherming; het recht op privacy en toegang tot medische gegevens; het recht op evenwaardige deelname aan het culturele leven. Voorts zijn er maatregelen tegen discriminatie op de werkvloer.

De lidstaten engageren zich er ook toe om de sociale achterstelling van personen met een handicap te bestrijden door regelgeving te implementeren tegen discriminatie en voor redelijke aanpassingen. ‘Last but not least’ moeten overheden ook werken aan een mentaliteitswijziging en correcte beeldvorming over personen met een handicap.

Het facultatief protocol bij dit verdrag installeert een ‘Comité voor de rechten van personen met een handicap’. Dit comité zal op regelmatige basis aanbevelingen formuleren over de naleving van het verdrag door het Belgische beleid. Daarbij zal men niet alleen uitgaan van een rapport van de overheid, maar evenzeer van input van niet-gouvernementele organisaties, al dan niet gespecialiseerde organisaties van personen met een handicap.

Omdat België ook het facultatief protocol zal ratificeren, zullen personen met een handicap ook rechtstreeks toegang hebben tot dit comité wanneer zij een klacht hebben over het Vlaamse en/of Belgische beleid.

De Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (SARiV) wijst op het belang van de erkenning van de rechten van personen met een handicap en sluit zich derhalve ook aan bij het ontwerp van instemmingsdecreet. De SARiV roept de Vlaamse overheid in het bijzonder op om bij de implementatie van het verdrag nauw te overleggen met personen met een handicap en hun organisaties; het inclusief sociaal model dat de klemtoon legt op de mogelijkheden, individuele vaardigheid, persoonlijke autonomie en sociale solidariteit, actief te gebruiken en te promoten; ook in het Vlaamse beleid inzake ontwikkelingssamenwerking systematisch aandacht te besteden aan personen met een handicap als transversaal thema.

Het succes van het verdrag zal volgens de adviesraad afhangen van de concrete vertaling van het verdrag in regelgeving en beleid. Alle verdragsluitende staten moeten nagaan of er geen tegenstrijdigheden bestaan tussen de bestaande nationale wetgeving en het verdrag. En ook de Europese Gemeenschap zal haar bestaande wetgeving moeten herbekijken.

De minister wijst erop dat de Raad van State in zijn advies twee juridisch-technische opmerkingen formuleerde bij het voorontwerp van decreet. Het ontwerp werd aangepast aan die opmerkingen.

Minister Kathleen Van Brempt herhaalt dat het voorliggende VN-verdrag een belangrijke stap vormt in de vervollediging van het internationale normenapparaat inzake mensenrechten. Afsluitend wil ze dan ook graag nog even stil staan bij een aantal belangrijke elementen.

Op middellange termijn kan dit verdrag echt een belangrijke invloed hebben op het beleid inzake personen met een handicap. Het verdrag vraagt in feite van de verdragspartijen een horizontaal en een inclusief beleid ten aanzien van personen met een handicap. Veel hangt natuurlijk af van de manier waarop de lidstaten invulling zullen geven aan de engagementen in het verdrag en van de wijze waarop rechterlijke instanties met dit verdrag zullen omgaan. Maar Vlaanderen heeft in het Gelijkheidsdecreet toch al een serieuze aanzet gegeven tot een dergelijk horizontaal en inclusief beleid. Dit decreet maakt het immers mogelijk dat in Vlaanderen een 'echt' gelijkheidsbeleid ten aanzien van personen met een handicap ontwikkeld wordt en dat dit – via de opencoördinatiemethode – ook een belangrijke horizontale component zal kunnen krijgen.

Nog in dat verband wil de minister er toch ook even op wijzen dat dit verdrag een specifieke rechtsgrond creëert voor 'affirmative action' of positieve actie voor personen met een handicap. Ook het feit dat er bijzondere aandacht is voor de situatie van vrouwen en kinderen met een handicap, wil de minister graag even uitdrukkelijk vermelden.

Het verdrag kan verder ook een belangrijke bijdrage leveren aan een verbetering van de situatie van personen met een handicap in ontwikkelingslanden. De partijen bij het verdrag zijn immers zeer divers, onder meer heel wat ontwikkelingslanden. De verdragspartijen verbinden zich er ook toe om in hun ontwikkelingsbeleid expliciet aandacht te besteden aan personen met een handicap en daarbij ook inclusief te werken.

Wat in ieder geval duidelijk is, is dat de ratificatie van dit verdrag niet het eindpunt zal zijn voor de daadwerkelijke realisatie van de mensenrechten van personen met een handicap. Het is een duidelijke en belangrijke mijlpaal, maar het is evenzeer duidelijk dat bij de implementatie van dit verdrag heel wat verschillende Vlaamse beleidsdomeinen extra inspanningen zullen moeten leveren. De implementatie zal de facto dus vooral een zaak zijn van de volgende Vlaamse Regering en dus ook van het Vlaams Parlement.

II. BESPREKING

1. Tussenkomst van de heer Jan Roegiers

De heer *Jan Roegiers* stelt dat zijn fractie het ontwerp zal goedkeuren. Het ontwerp is belangrijk omdat het de Vlaamse Regering verplicht binnen al haar domeinen aandacht te hebben voor mensen met een handicap, dit trouwens ook in haar samenwerking met de landen in het Zuiden. De grondslag voor het protocol is – via een Mexicaans initiatief – gelegd op de eerste Durbanconferentie in 2001 (officieel de eerste 'Wereldconferentie over de strijd tegen racisme, raciale discriminatie, xenofobie en gerelateerde intolerantie'). Toevallig gebeurt deze week de opvolging ervan. Niet alle echo's in de pers zijn even positief over deze conferentie of haar voorganger. Maar het nu voorliggende VN-verdrag over de rechten van personen met een handicap is ongetwijfeld een van de betere erfenissen van die eerste Durbanconferentie.

De SARiV wijst er in zijn advies ook op dat het hier het eerste globale mensenrechtenverdrag van de 21ste eeuw betreft. Ook daarom is het een bijzonder akkoord.

2. Tussenkomst van mevrouw Sabine Poleyn

Ook CD&V zal volgens mevrouw *Sabine Poleyn* het ontwerp steunen. De mensenrechten worden niet slechts in één maar in tal van verdragen vastgelegd. Het vandaag voorliggende verdrag gaat over een welbepaalde doelgroep, personen met een handicap. Hoewel het verdrag als dusdanig geen definitie van 'gehandicapt' omvat, is de bedoeling duidelijk en de impact omvangrijk. De discriminatie op grond van handicap die nog bestaat in eigen land en ook elders ter wereld, moet worden uitgebannen. Hetgeen bepaald geen geringe opdracht is. Het lid vindt het in dat opzicht ook spijtig dat Vlaanderen, of eigenlijk België, niet bij de eerste groep van ratificerende landen behoort. Het verdrag trad immers al vorig jaar in werking omdat genoeg landen het geratificeerd hadden.

De volgende regering staat voor de grote uitdaging het verdrag te vertalen in concrete regelgeving. Het lid ziet twee domeinen waar er discussie over zal zijn. Het eerste domein is onderwijs, waar inclusief onderwijs deze regeerperiode – cf. de hele discussie over de leerzorg – niet geregeld raakte. Het uitgangspunt van het verdrag is mensen met een handicap niet te beschouwen als een aparte groep, maar als gewone mensen die extra hulp nodig hebben in de maatschappij. Dat kan het uitgangspunt zijn voor de leerzorg-bis of het inclusief onderwijs-bis van de

volgende regeerperiode. Hoe dan ook is het duidelijk dat het verdrag wordt onderpind door een inclusieve filosofie.

Een ander domein is ontwikkelingsamenwerking, waar handicap als een transversaal thema kan worden toegevoegd aan de Vlaamse prioriteiten. De volgende regeerperiode moet volgens het lid overigens ook uitgemaakt worden of het werken met een opsomming van transversale thema's wel de juiste werkwijze is. Mogelijks is dit niet de meest opportune, nuttige of flexibele manier van werken.

3. Tussenkomsst van de heer Karim Van Overmeire

De heer *Karim Van Overmeire* stelt dat ook de Vlaams Belangfractie het voorliggende verdrag zal goedkeuren. Wel had hij graag vernomen welke logica er precies schuilt achter de interpretatieve verklaring die België bij artikel 15 geeft? Een verdragspartij kan immers altijd verder gaan dan de verplichtingen die uit het verdrag voortspuiten. De verklaring lijkt het lid 'prima facie' dus enigszins overbodig.

Namens de minister antwoordt een *deskundige* van het departement internationaal Vlaanderen dat de interpretatieve verklaring over de term 'biomedisch onderzoek' gaat en meer bepaald over de instemming van personen met een handicap met onderzoek dat op hen wordt verricht. Het verdrag zelf heeft het over hun eigen instemming, terwijl in de interpretatieve verklaring wordt toegelicht hoe dat gebeurt bij personen die onbekwaam zijn om hun toestemming te verlenen. Dan is de toestemming van een vertegenwoordiger, een overheid of een bij wet aangewezen persoon of instantie nodig. De verklaring benadrukt voorts dat de Belgische regelgeving over biomedisch onderzoek, namelijk de wet van 7 mei 2004 inzake experimenten op menselijke personen, waarborgen vastlegt om mensen die onbekwaam zijn, te beschermen. De verklaring is een verduidelijking om ervoor te zorgen dat de Belgische regelgeving niet ooit als strijdig met de betreffende verdragsbepaling zou worden aanzien.

De heer *Karim Van Overmeire* vraagt of andere verdragssluitende partijen daar dan ook een interpretatieve verklaring over hebben afgelegd? Het komt hem immers voor dat die specifieke problematiek zich niet enkel in ons land stelt.

De *deskundige* stelt namens de minister dat een aantal landen een interpretatieve verklaring geformuleerd hebben bij het verdrag, maar dat eigenlijk enkel Nederland een soortgelijke verklaring heeft afgelegd over artikel 15. De verklaringen van andere landen slaan op andere bepalingen van het verdrag.

III. STEMMINGEN

1. Artikelsgewijze stemming

Artikel 1

Ter stemming gelegd, wordt het eerste artikel van het ontwerp van decreet aangenomen bij unanimititeit van acht stemmen.

Artikel 2

Ter stemming gelegd, wordt ook het tweede artikel van het ontwerp van decreet aangenomen bij unanimititeit van acht stemmen.

Artikel 3

Ter stemming gelegd, wordt daarna ook het derde artikel van het ontwerp van decreet aangenomen bij unanimititeit van acht stemmen.

Artikel 4

Ter stemming gelegd, wordt ook het vierde artikel van het ontwerp van decreet aangenomen bij unanimititeit van acht stemmen.

Artikel 5

Ter stemming gelegd, wordt ten slotte ook het vijfde artikel van het ontwerp van decreet aangenomen bij unanimititeit van acht stemmen.

2. Stemming over het geheel

In zijn geheel ter stemming gelegd, wordt het ontwerp van decreet houdende instemming met het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, en het facultatief protocol bij het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, opge maakt in New York op 13 december 2006, finaal eveneens aangenomen bij unanimititeit van acht stemmen.

De verslaggever,

De voorzitter,

Jan ROEGIERS

Karim VAN OVERMEIRE